

Verordening nr. 22 - 04 houdende de subsidiëring van cultureel-erfgoedorganisaties en cultureel-erfgoedprojecten

Toelichting

1. Algemene toelichting

De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) voert een breed en inclusief erfgoedbeleid. Een eerste subsidiekader kwam er met de goedkeuring van verordening nr. 97/001 houdende subsidiëring van verenigingen en manifestaties in het domein van het cultureel erfgoed op 30 april 1997. In de afgelopen 25 jaar evolueerde het erfgoedveld sterk, en dus ook de rol van de VGC binnen dit veld. Een belangrijk gegeven daarbij was het erfgoedbeleid van de Vlaamse Gemeenschap en het instrument van de cultureel-erfgoedconvenants dat daarbinnen ontstond en mogelijkheden bood aan lokale besturen om een brede erfgoedwerking uit te bouwen. Met het sluiten van een eerste erfgoedconvenant tussen de VGC en de Vlaamse Gemeenschap startte de Erfgoedcel Brussel in 2003 met een operationele werking. Vanaf dat moment was de VGC meer aanwezig op het terrein en kwam er naast het reeds bestaande subsidiebeleid een brede erfgoedwerking tot stand.

Vanuit de dienstverlenende rol van de erfgoedcel zet de VGC in op erfgoedzorg en erfgoedparticipatie, naast kennismaking met en sensibilisering rond cultureel erfgoed. Dit doet ze binnen een uitgebreid netwerk van erfgoedspelers met de nodige wisselwerking tussen Vlaamse en Brusselse praktijken en ontwikkelingen. De Brusselse context is de ideale voedingsbodem voor experiment en vernieuwing, gevoed door het ruime professionele netwerk en door de grootstedelijke dynamiek. De VGC wil deze laborol van Brussel versterken door erfgoedpraktijken met een experimenteel karakter of een voorbeeldfunctie te ondersteunen en te stimuleren. Extra mogelijkheden ontstaan vanuit het ruime netwerk van de VGC met mogelijkheden tot kruisbestuivingen met partners uit andere sectoren. Deze initiatieven verlopen in overleg en in samenwerking met de erfgoedcel en nemen vaak de vorm aan van langerlopende trajecten. Samen met de initiatiefnemer neemt de VGC een ambassadeursrol op om de opgedane kennis en expertise te delen met het ruimere (erfgoed)veld. Via thematische projectoproepen wil de VGC inspelen op actuele thema's, focus leggen op minder gekend erfgoed en hierrond sensibiliseren of nieuwe tendensen uit de erfgoedwereld introduceren.

De verordening biedt een subsidiekader om cultureel-erfgoedorganisaties en cultureel-erfgoedprojecten te ondersteunen met als doel het cultureel erfgoed een plaats en betekenis te geven in en voor de Brusselse samenleving en het door te geven aan de volgende generaties. Momenteel gebeurt deze subsidiëring binnen de verordening nr. 97/001 houdende subsidiëring van verenigingen en manifestaties in het domein van het cultureel erfgoed van 30 april 1997. Deze verordening en het uitvoeringsbesluit dateren van 1997 en zijn aan een actualisering toe. Zowel internationaal als op Vlaams niveau werden nieuwe begrippen als erfgoedgemeenschappen en immaterieel erfgoed gemeengoed. Het erfgoedlandschap zelf veranderde met overheden en nieuwe spelers die het beleid mee vorm geven.

Het betekenis geven aan erfgoed krijgt meer en meer gewicht binnen een hedendaags erfgoedbeleid en daarbij is de rol van erfgoedgemeenschappen cruciaal. Niet enkel de grote instituties of de erfgoedspecialisten bepalen wat erfgoed is. Erfgoed beroert veel mensen en is van en voor iedereen. Vanuit dit participatief gegeven wil de VGC met deze verordening in eerste instantie een kader bieden voor initiatieven vanuit het brede veld waarbij de Brusselaar in contact komt met het erfgoed. Het doel is een breder draagvlak creëren voor erfgoed en sensibiliseren rond het belang van erfgoed in het samenleven vandaag. Het kan gaan om initiatieven waarbij

de Brusselaar zelf aan de slag gaat met erfgoed dat hij waardevol of betekenisvol acht. Hierbij ondernemen al dan niet tijdelijke erfgoedgemeenschappen actie om erfgoed te verzamelen, documenteren, behouden of borgen, onderzoeken en delen met andere Brusselaars. Of het gaat om initiatieven waarbij (erfgoed)organisaties erfgoed toegankelijk maken voor de Brusselaar. Hierbij komen verschillende aspecten aan bod: het verzamelen, documenteren, behouden of borgen, onderzoeken maar vooral delen met de Brusselaars.

De verordening biedt eveneens een kader voor de subsidiëring van erfgoedorganisaties die een structurele en dienstverlenende werking rond erfgoed hebben. Erfgoedorganisaties die een netwerkrol opnemen die de werking van de erfgoedcel aanvult zijn een meerwaarde voor het erfgoedbeleid van de VGC. Deze organisaties hebben heel wat kennis en expertise in huis en delen die met het ruimere erfgoedveld of met een erfgoedgemeenschap. Door de werking van erfgoedorganisaties te ondersteunen erkent de VGC hun rol als sterkhouders van het erfgoedbeleid. Waar mogelijk wordt binnen de filosofie van het meerjarenplan van de VGC gekozen voor meerjarige overeenkomsten of convenants met de betrokken organisaties.

De verordening scheidt een regelgevend kader voor de subsidiëring van cultureel-erfgoedorganisaties en cultureel-erfgoedinitiatieven. De concrete procedure wordt bepaald in het bijhorend uitvoeringsbesluit.

2. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

§ 1. Het artikel in de Grondwet bepaalt dat de VGC in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor haar gemeenschap onder meer bevoegd is inzake culturele aangelegenheden.

§ 2. Deze verordening wil organisaties en projecten in het domein van het cultureel erfgoed aanmoedigen en ondersteunen door subsidiëring.

Artikel 2

Het begrippenkader is gebaseerd op dat gehanteerd in de beleidsteksten van de Vlaamse Gemeenschap, onder meer binnen het Cultureel-Erfgoeddecreet.

- Cultureel erfgoed: roerende en immateriële culturele uitingen die gemeenschappelijke betekenissen en waarden krijgen binnen een actueel referentiekader en die worden doorgegeven over generaties heen;
- Cultureelerfgoedgemeenschap: een gemeenschap die bestaat uit organisaties en personen die een bijzondere waarde hechten aan het cultureel erfgoed, en die dat cultureel erfgoed wil behouden en doorgeven aan toekomstige generaties;
- Roerend erfgoed: makkelijk te verplaatsen voorwerpen zoals schilderijen, wandtapijten, meubelstukken, juwelen, werktuigen, gebruiksvoorwerpen, voertuigen,... maar evengoed documenten, archiefstukken of foto's.
- Immaterieel erfgoed: niet tastbare gewoontes of gebruiken zoals feesten, verhalen, liederen, rituelen, ambachten, tradities...

Artikel 4

De bevoegdheden van de VGC zijn afgebakend. Deze beperkingen zijn vrij uniek en niet voor iedereen even duidelijk. In dit algemeen kader past het om hierover de nodige richtlijnen mee te geven. De indicaties zijn in positieve zin geformuleerd om een sfeer van uitsluiting te voorkomen. Een omkering in negatieve zin maakt deze elementen duidelijker.

1° Initiatieven waar Brussels cultureel erfgoed niet de kern vormt komen niet in aanmerking om gesubsidieerd te worden binnen het erfgoedbeleid van de VGC.

2° en 3° Initiatieven waarvan op geen enkele wijze een verband met het grondgebied of de gebruikers ervan kan aangetoond worden, behoren niet tot de VGC-bevoegdheden. Louter plaats vinden in het Brussels hoofdstedelijk gewest volstaat dus niet. De bedoelde initiatieven worden in de eerste plaats opgezet voor – en liefst ook door – Brusselaars.

4° Een initiatief dat geen Nederlands gebruikt, behoort niet tot de VGC-bevoegdheden. Het gebruik van andere talen wordt niet uitgesloten. De visietekst 'Taalbeleid in VGC-initiatieven en initiatieven die door de VGC ondersteund worden' (goedgekeurd op het College van 25 november 2010) wordt ter ondersteuning gebruikt. Zowel de communicatie met de VGC als met het publiek wordt bedoeld: dus ook tijdens de activiteiten.

Verordening nr. 22 - 04 houdende de subsidiëring van cultureel-erfgoedorganisaties en cultureel-erfgoedprojecten

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1. Bevoegdheid

§ 1. Deze verordening regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 166, § 3, 1° van de gecoördineerde grondwet van 17 februari 1994.

§ 2. Deze verordening bepaalt de voorwaarden voor de subsidiëring in het domein van het cultureel erfgoed.

Artikel 2. Algemene begrippen

In deze verordening wordt bedoeld met:

- Cultureel erfgoed: roerend en immaterieel erfgoed dat gemeenschappelijke betekenissen en waarden krijgt binnen een actueel referentiekader en dat wordt doorgegeven over generaties heen.
- Roerend erfgoed: makkelijk te verplaatsen voorwerpen zoals schilderijen, wandtapijten, meubelstukken, juwelen, werktuigen, gebruiksvoorwerpen, voertuigen,... maar evengoed documenten, archiefstukken of foto's.
- Immaterieel erfgoed: niet tastbare gewoontes of gebruiken zoals feesten, verhalen, liederen, rituelen, ambachten en tradities.
- Brussels cultureel erfgoed: roerend erfgoed op het grondgebied van het Brussels hoofdstedelijk gewest, immaterieel erfgoed in de handen en de hoofden van Brusselaars of cultureel erfgoed dat een duidelijke inhoudelijke link heeft met Brussel.
- Cultureel-erfgoedorganisaties: organisaties met een structurele werking rond de zorg voor of de omgang met het cultureel erfgoed.
- Cultureel-erfgoedprojecten: een of meerdere activiteiten en initiatieven inzake de zorg voor of de omgang met cultureel erfgoed, beperkt in tijd en in ruimte. Een project is afgebakend, zowel inhoudelijk, financieel als qua inzet van andere middelen zoals personeel.
- Lokale erfgoedgemeenschappen: gemeenschappen die bestaan uit erfgoedvrijwilligers die een bijzondere waarde hechten aan het lokaal cultureel erfgoed, en die dat erfgoed willen behouden en doorgeven aan toekomstige generaties.

Hoofdstuk 2 Voorwaarden voor subsidiëring

Artikel 3.

§ 1. Het college kan een subsidie toekennen voor de werking van cultureel-erfgoedorganisaties, voor cultureel-erfgoedprojecten en voor cultureel-erfgoedprojecten van lokale erfgoedgemeenschappen.

§ 2. Een subsidie kan toegekend worden aan:

- 1° een vereniging zonder rechtspersoonlijkheid en zonder winstgevend doel;
- 2° een rechtspersoon zonder winstgevend doel;
- 3° een openbaar bestuur of instelling;
- 4° een natuurlijk persoon die handelt in eigen naam en zonder winstgevend doel.

Artikel 4.

Een aanvraag voor subsidiëring moet cumulatief aan volgende voorwaarden voldoen:

- 1° het Brussels cultureel erfgoed staat centraal;
- 2° de activiteiten vinden voornamelijk plaats in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad;
- 3° de activiteiten richten zich naar een in hoofdzaak Brussels publiek;
- 4° in alle communicatie, ook tijdens de activiteiten, wordt minstens het Nederlands gebruikt. Daarnaast kunnen andere talen functioneel gebruikt worden.

Artikel 5.

Om in aanmerking te komen voor een subsidie moet een aanvraag worden ingediend bij de administratie van het College.

Artikel 6.

De aanvraag wordt geadviseerd door de advieswerkgroep Erfgoed volgens de criteria bepaald in het uitvoeringsbesluit van deze verordening.

Hoofdstuk 3 Slot- en overgangsbepalingen

Artikel 7.

Het College bepaalt in een uitvoeringsbesluit de nadere regels ter uitvoering van deze verordening.

Artikel 8.

De verordening nr. 97/001 van 30 april 1997 houdende subsidiëring van verenigingen en manifestaties in het domein van het cultureel erfgoed en het collegebesluit nr. 97/115 van 30 april 1997 houdende uitvoering van verordening 97/001 houdende subsidiëring van verenigingen en manifestaties in het domein van het cultureel erfgoed worden opgeheven.

Artikel 9.

Deze verordening treedt in werking op 1 januari 2023.